

LAKIALOITE 152/2004 vp

Laki rikoslain 23 luvun 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa esitetään rattijuoppouden promillerajan alentamista 0,2 promilleen uusille

kuljettajille eli kahden vuoden väliaikaisen ajokortin haltijoille ja ilman ajo-oikeutta ajaneille.

PERUSTELUT

Viidesosa liikenteessä kuolleista on nuoria. Tärkein riskiajamiseen liittyvä elämäntapapiirre nuorilla on säännöllinen alkoholinkäyttö. Jopa kolmasosa nuorista pojista on ilmoittanut ajaneensa alkoholin vaikutuksen alaisena. Vaikka kiinnijääneistä rattijuoposta alle 10 prosenttia on 18—24-vuotiaita, he vastaavat 30 prosentista kuolemaan johtaneista onnettomuuksista. Juuri ajokortin saaneet eivät ole tottuneita ajajia, eivätkä heidän ajotoimintansa siten ole automatisoituneet. Tyypillisin rattijuoppo on 30—39-vuotias mies, mutta 18—20-vuotiailla rattijuopolla on suurin riski olla osallisena henkilövahinko-onnettomuudessa.

Kolmenkymmen viime vuoden aikana, kun liikenneturvallisuutta on järjestelmällisesti tutkittu ja seurattu, ovat rattijuopot "vanhentuneet". Rattijuoppous näyttää olevan kohortti ilmiö, siis kerran rattijuoppo — aina rattijuoppo, ainakin suurella todennäköisyydellä. Puuttamalla nuorten asenteisiin ja käyttäytymiseen voidaan ehkäistä rattijuopumusonnettomuuksia pidemmälläkin aikavälillä.

Nyt on nähtävissä, että nykyinen 0,5 promillen raja on nuorilla kuljettajilla johtanut laskelmointiin sallituilla ja rangaistavilla alkoholipitoisuuksilla. Viime vuosina asenteet rattijuopumusta kohtaan ovat tutkimusten mukaan lieventyneet ja "maistissa" ajaminen on yleistynyt.

Promillerajan alentamista voi perustella tutkimustulosten valossa. Jo alle 0,5 promillen alkoholipitoisuus veressä vaikuttaa ajosuorituksiin. Ruotsissa rattijuopumusrajaa laskettiin 0,5 promillesta 0,2 promilleen vuonna 1990 ja Norjassa vuonna 2001. Molemmista maista on rattijuopumusrikollisuus vähentynyt sen jälkeen. Myös asenteet ovat muuttuneet entistä rattijuopumusvastaisemmiksi. Kymmenessä vuodessa on lain sallimalla alkoholimäärällä eli alle 0,5 promillen humalassa ajetuissa onnettomuuksissa kuollut noin 50 henkilöä.

Suomessa oikeusministeriö selvitti muutama vuosi sitten yleisen rattijuopumusrajan alentamista, mutta se ei johtanut toimenpiteisiin promillerajan muuttamisen suhteen. Nyt sisäasiainministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö sekä oikeusministeriö valmistelevat yhdessä liiken-

nevalvonnan kehittämisohjelmaa. Siinä tullaan kehittämään valvonnan määrää, kohdentamista ja menetelmiä. Valvonnan kohteena ovat mm. ajonopeudet ja rattijuopumus.

Alkoholinkulutuksen kasvaessa alkoholin hinnan alennuttua ja tuontirajoitusten poistuttua EU:n sisällä on nyt yhä suurempi syy puuttua alkoholinkulutuksen haittavaikutuksiin. Alkoholin hinnan alentuessa on odotettavissa, että etenkin nuorten alkoholinkulutus kasvaa ja siten myös nuorten rattijuopumus ja liikenneonnettomuudet kasvavat. Viime vuosikymmenten kokemusten perusteella voidaan todeta, että kasvava alkoholinkulutus ei johda kasvavaan liikenneonnettomuuksien määrään, jos liikenneturvallisuutta parannetaan samalla.

Tutkimusten mukaan varsinkin nuoret kuljettajat hyötyisivät promillerajan alentamisesta, sillä erityisesti heidän onnettomuusriskinsä kasvaa jo pienillä alkoholipitoisuuksilla. USA:ssa ja Itävallassa on nuorille kuljettajille säädetty alhaisempi promilleraja. Itävallassa 0,1 promillen raja on vähentänyt uusien kuljettajien onnettomuuksia 33 prosentilla. Espanjassa rattijuopu-

muksen promilleraja on alempi ensimmäisen vuoden ajan ajo-oikeuden saamisesta. Saksassa on kahden vuoden koeaika, jolloin vakavasta liikenne rikkomuksesta, kuten rattijuopumuksesta, koeaikaa pidennetään ja kuljettaja määrätään uudelleen koulutukseen. Niin Liikenneturvan toimenpide-ehdotuksissa rattijuopumuksen torjunnan tehostamiseksi kuin Euroopan unionin turvallisuussuunnitelmassakin suositellaan nuorille alhaisempaa, 0,2 promillen rajaa.

Tieliikenteen turvallisuuden parantamiseksi ja kuolemaan johtavien onnettomuuksien vähentämiseksi on rattijuopumuksen promilleraja alennettava 0,2 promilleen muun kuin pysyvän ajo-oikeuden haltijoille. Voimassa olevan lain mukaan väliaikaisen ajokortin saa jokainen uusi kuljettaja kuljettajatutkinnon suoritettuaan kahdeksi vuodeksi. Ajo-oikeus liittyy ajokortin hallintaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

rikoslain 23 luvun 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 23 luvun 3 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1198/2002, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, seuraavasti:

3 §

Rattijuopumus

Rattijuopumuksesta tuomitaan tieliikennelain 72 §:n 2 momentin mukaisen 2 vuoden väliaikaisen ajo-oikeuden haltija sekä ilman ajo-oikeutta ollut henkilö, joka kuljettaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa nautittuaan alkoholia niin, että

hänen verensä alkoholipitoisuus ajon aikana tai sen jälkeen on vähintään 0,2 promillea tai että hänellä tällöin on vähintään 0,09 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20____.

Helsingissä 22 päivänä joulukuuta 2004

Miapetra Kumpula /sd
Petri Neittaanmäki /kesk
Säde Tahvanainen /sd

Kimmo Kiljunen /sd
Paula Risikko /kok
Anneli Kiljunen /sd